

Työ- ja elinkeinoministeriön työelämä- ja markkinaosasto on sille kuuluvan työelämäsääntelyn valmisteluvastuun osana valtiovarainministeriön pyynnöstä arvioinut, voidaanko eräät tulevien työehtosopimusten sisällöstä sopimisen vapautta rajoittavat sääntelytoimet toteuttaa normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä vai vaatisivatko ne perustuslain säätämisyjärjestystä.

Arvioitavaksi esitetyt toimet ovat:

- Loppiaisen ja helatorstain siirtäminen pois sunnuntaityön piiristä kuitenkin siten, että työskentely mainittuina päivinä perustuu työntekijän suostumukseen (vapaaehtoisuuteen);
- sunnuntaityökorvauksen alentaminen 75 %:iin;
- sairauspäiväkarensin säätäminen siten, että ensimmäinen sairauspäivä on palkaton ja sen jälkeen työntekijällä oikeus seuraavilta päiviltä aina yhdeksännen sairauspäivän loppuun 85 %:n korvaukseen normaalipalkasta;
- ylityökorvauksen puolittaminen;
- vuosiloman enimmäispituuden määrittäminen laissa (6 viikkoa).

Asiaa on arvioitu sekä perustuslakikysymysten että Suomen EU- ja ILO-jäsenyyteen perustuvien kysymysten näkökulmasta. Valmistelun osana on kuultu oikeusministeriötä sekä järjestetty epävirallinen asiantuntijakeskustelu. Sääntämisyjärjestystä koskevat kysymykset arvioi eduskunnan perustuslakivaliokunta, eikä suoraan vastaavia aiempia esimerkkejä ole, joten kysymys on korostetusti valmistelevan ministeriön arviosta.

Ministeriön virkamieskanta on, että suunnitellut lailla säädettävät toimet ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia eikä niillä tehdä tyhjäksi työehtosopimuslakiin perustuvaa työmarkkinajärjestöjen sopimisoikeutta. Suunnitellut toimet eivät myöskään mene perusoikeuksien ns. ydinalueelle, sillä niillä puututtaisiin sopimusvapauteen verraten suppeasti ja tarkkarajaisesti. Tällöin ei synny tilannetta, jossa sopiminen käytännössä estettäisiin tai tehtäisiin tyhjäksi.

TEM on arvioinut asiaa myös Suomen EU- ja ILO –jäsenyyssvelvoitteiden näkökulmasta. Ehdotetut toimet eivät ole EU-direktiivien tai perustamissopimuksen ja siitä Suomelle aiheutuvien velvoitteiden vastaisia. ILO –velvoitteiden kannalta selkein tarveperustein tehtävät ja tarkkarajaiset poikkeukset työmarkkinaosapuolten säännöstämiskompetenssista ovat lähtökohtaisesti perusteltuja, mutta tämän lisäksi on merkitystä myös sillä, että työmarkkinaosapuolia on prosessin aikana kuultu ja niille varattu mahdollisuus lausua käsityksensä.

Edellä todetun ja liitemuistiossa tarkemmin esitetyn perusteella TEM:n virkamieskanta on, että muutoksia toteuttavat hallituksen esitykset voidaan valmistella ja viedä eduskuntaan siitä lähtökohdasta, että perustuslain säätämisyjärjestystä ei tarvita.